

Glosa do postanowienia Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 23 lutego 2021 r., II AKZw 32/21

DOI: 10.53024/8.3.43.2021

ROBERT PELEWICZ*

STRESZCZENIE

Głosowane orzeczenie dotyczy odczytywania pojęć prawa karnego wykonawczego na tle stosowania przepisów o wykonywaniu kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego. Dotyczy skazanego, któremu wymierzono dwie (lub więcej) niepodlegające łączeniu kary pozbawienia wolności, które skazany ma odbyć kolejno, przekraczające w sumie 1 rok i 6 miesięcy, wskazując na rozmiar orzeczonej kary pozbawienia wolności jako przesłankę udzielenia skazanemu zezwolenia na odbycie kary w systemie dozoru elektronicznego. W rezultacie rzutuje na zakres stosowania przez sądy penitencjarne systemu dozoru elektronicznego w odbywaniu kary pozbawienia wolności.

Słowa kluczowe: wykonywanie kary pozbawienia wolności, dozór elektroniczny, system dozoru elektronicznego, odpowiednie stosowanie przepisów, Kodeks karny, Kodeks karny wykonawczy

W przepisie art. 43la § 6 k.k.w. chodzi o sumę orzeczonych kar pozbawienia wolności, a nie o wymiar kary pozostałej do odbycia w czasie orzekania. Odmienny pogląd prowadziłyby do poddawania dozorowi elektronicznemu nawet skazanych na 25 lat pozbawienia wolności, gdy pozostanie im odpowiednio krótki czas do odbycia całej kary, to zaś nie byłoby rozsądne (zob. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 17 października 2013 r., II AKZw 1167/13,

---

* Mgr Robert Pelewicz, sędzia Sądu Okręgowego w Tarnobrzegu delegowany do Sądu Apelacyjnego w Krakowie, Pełnomocnik Dyrektora Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury do spraw programowych i działalności szkoleniowej.

KZS 2013/11, poz. 72). Udzielenie zezwolenia jest niedopuszczalne, gdy po odbyciu jednej lub kilku kar pozostaje do wykonania kara, której wymiar nie przekracza roku (zob. postanowienie Sądu Apelacyjnego w Krakowie z 9 maja 2012 r., II AKzW 390/12, KZS 2012, Nr 5, poz. 57)¹.

Głosowane postanowienie sądu odwoławczego zapadło w incydentalnym postępowaniu wykonawczym w przedmiocie udzielenia skazanemu zezwolenia na odbywanie w systemie dozoru elektronicznego kary 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności, orzeczonej w wyroku łącznym Sądu Rejonowego, przy czym wcześniej skazany „od dnia 13 lipca 2012 r. nieprzerwanie przebywał w zakładzie karnym i tak od 13 lipca 2012 r. do 9 stycznia 2014 r. odbywał karę 1 roku i 6 miesięcy pozbawienia wolności orzeczoną wyrokiem Sądu Rejonowego, a następnie od 9 stycznia 2014 r. do 30 sierpnia 2018 odbywał karę 5 lat pozbawienia wolności orzeczoną w pkt. 3 wyroku łącznego Sądu Rejonowego, zaś od 30 sierpnia 2018 r. do 14 sierpnia 2020 r. karę 2 lat pozbawienia wolności orzeczoną w pkt 2 tego wyroku łącznego”. Natomiast bezpośrednio po zakończeniu tych kar, tj. 14 sierpnia 2020 r. skazany rozpoczął odbywanie kary (1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności), która była objęta przedmiotowym wnioskiem o udzielenie zezwolenia na odbywanie jej w systemie dozoru elektronicznego. W uzasadnieniu rozstrzygnięcia Sąd Apelacyjny zajął jednoznaczne stanowisko w zakresie niezwykle doniosłej dla osób skazanych na kary pozbawienia wolności kwestii, a mianowicie jurydycznych konsekwencji dekodowania, a następnie stosowania art. 43la § 6 k.k.w.², mającej zasadnicze znaczenie dla sądów penitencjarnych przy rozstrzyganiu wniosków o udzielenie zezwolenia na odbywanie kar pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego.

Pogląd zaprezentowany w głosowanym judykacie nie zasługuje na aprobatę, budzi bowiem zasadnicze zastrzeżenia związane nie tylko z jego stanowczym charakterem, nieuwzględniającym możliwych konsekwencji wykładni normatywu art. 43la § 6 k.k.w., lecz także kategorycznym rozstrzygnięciem, że „o zaistnieniu przesłanki formalnej z art. 43la § 6 k.k.w. nie decyduje suma kar, jaka pozostała do odbycia w momencie orzekania w tym przedmiocie, lecz suma kar, jakie skazany kolejno w sposób nieprzerwany odbywał. Pogląd ten jest dominujący

---

¹ Wyrok SA w Katowicach z 26.06.2019 r., IV KK 214/19, Lex nr 3174734.

² Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2019 r. poz. 676, ze zm.); dalej: k.k.w.

w orzecznictwie³ i aprobuje go również Sąd Apelacyjny w niniejszym składzie⁴. Ogranicza się on w istocie do akceptacji, równie lakonicznych, orzeczeń sądów apelacyjnych.

Tymczasem implikacje takiego odczytania treści art. 43la § 6 k.k.w. są dla skazanych niezwykle doniosłe (surowe) i dotyczą każdego skazanego na karę pozbawienia wolności powyżej 1 roku i 6 miesięcy, aczkolwiek dotyczą negatywnie zwłaszcza tych skazanych, którym wbrew wyraźnemu brzmieniu szczególnej normy prawa karnego wykonawczego tego przepisu odmawiano udzielenia zezwolenia na jej odbywanie w systemie dozoru elektronicznego. W istocie chodzi o ważną sprawę zastosowania rozwiązania normatywnego z art. 43la § 6 k.k.w. i rozstrzygnięcia, czy system dozoru elektronicznego został zastrzeżony dla sprawców przestępstw, wobec których orzeczono (wymierzono) kary pozbawienia wolności tylko w wymiarze nieprzekraczającym 1 roku i 6 miesięcy, a nie zaś wobec tych sprawców, którym wymierzono kary w wyższym wymiarze, lecz którym pozostała do wykonania kara (kary) nieprzekraczająca łącznie 1 roku i 6 miesięcy. Odpowiedź na tak postawione pytanie ma fundamentalne znaczenie także wobec treści art. 4 § 2 k.k.w. w związku z art. 6 ust. 1 Konwencji o ochronie praw człowieka i podstawowych wolności⁵. Przepis ten pozwala bowiem skazanemu zachować prawa i wolności obywatelskie, gwarantując przestrzeganie podstawowych standardów praw człowieka i obywatela, a ich ograniczenie może wynikać jedynie z ustawy oraz z wydanego na jej podstawie prawomocnego orzeczenia. W głosowanym aspekcie istotne jest też określenie statusu skazanego przez wskazanie praw, które mu przysługują podczas pobytu w zakładzie karnym nie tylko w związku z wykonywaniem kary pozbawienia wolności⁶. Na uwadze należy mieć także treść art. 5 § 1 k.k.w., który stanowi, że skazany jest podmiotem postępowania wykonawczego. Przepis ten statuuje podmiotowość skazanego w zakresie praw i obowiązków określonych w kodeksie karnym wykonawczym, a więc tych, które są elementem stosunku prawnego pomiędzy skazanym a organem wykonującym orzeczenie. Pozycję skazanego w postępowaniu wykonawczym określa nadto przepis art. 6 k.k.w., stanowiąc, że skazany jest stroną tegoż postępowania.

---

³ Zob. m.in. postanowienia: SA w Szczecinie z 12.09.2012 r., II AKzw 783/12, Legalis nr 577104; SA w Rzeszowie z 5.03.2014 r., II AKzw 84/14, Legalis nr 993414; SA w Katowicach z 29.01.2014 r., II AKzw 1720/13, Legalis nr 848025.

⁴ Zob. uzasadnienie głosowanego postanowienia, Lex nr 3174734.

⁵ Konwencja weszła w życie 8.09.1953 r., po ratyfikowaniu jej przez pierwsze 10 państw. W stosunku do Polski weszła w życie 19.01.1993 r. (Dz. U. z 1993 r. Nr 61, poz. 284, ze zm.); dalej: Konwencja.

⁶ Zob. G.B. Szczygieł, *Zasada poszanowania godności skazanego a przeludnienie zakładów karnych*, [w:] *X lat obowiązywania kodeksu karnego wykonawczego*, S. Lelental, G.B. Szczygieł (red.), Białystok 2009, s. 138.

Konsekwencją przyznania skazanemu takiego statusu jest z jednej strony nadanie mu uprawnienia do inicjowania postępowania, uczestniczenia w czynnościach procesowych i zaskarżania decyzji procesowych, z drugiej strony zaś domagania się respektowania przez sąd penitencjarny podstawowych zasad postępowania karnego, w tym prawa do rzetelnego postępowania sądowego. Należy skonstatować, że uprawnienie skazanego do rzetelnego postępowania sądowego wiąże się nierozzerwalnie z żądaniem respektowania przez sąd penitencjarny zasady obiektywizmu, której naruszeniem będzie przystąpienie z apriorycznym założeniem do rozstrzygnięcia i podporządkowywanie tegoż rozstrzygnięcia do z góry przyjętej koncepcji jurydycznej, a więc z kierunkowym nastawieniem do sprawy, bez uwzględnienia odmiennych poglądów doktrynalnych i judykacyjnych⁷. Oczywiście czynienie wstępnych założeń jest rzeczą naturalną w procesie decyzyjnym. Chodzi jednak o to – jak zasadnie wskazuje się w doktrynie – by ich rola ograniczała się tylko do punktu wyjścia i by organ procesowy (sąd penitencjarny) był zawsze gotów odrzucić tę wstępną hipotezę, jeżeli w toku dalszego postępowania okaże się, że przemawiają przeciw niej racje silniejsze od tych, które ją zrodziły⁸, a w sytuacji zaistnienia wątpliwości co do zakresu regulacji prawnej kreującej obowiązek określonego zachowania adresata normy prawnej – wynikających także ze wzajemnej relacji pojęć używanych przez ustawodawcę – mieć na względzie, że zakresu tego nie wolno rozszerzać w drodze wykładni⁹. W procesie wykładni nie można bowiem ignorować podstawowych reguł gwarancyjnych, obowiązujących w całym systemie prawa. Rezultat wykładni nie może być również skutkiem – nawet usprawiedliwionego – przekonania o niepodobieństwie przeoczenia przez ustawodawcę potrzeby określonej formy czy trybu zachowania¹⁰. Argument taki należałoby traktować wyłącznie jako krytykę stanu prawnego, a nie przyczynę korygowania stanu prawnego w drodze wykładni¹¹.

Dlatego właśnie niedosyt i zaniepokojenie musi budzić uzasadnienie cytowanego judykatu, gdyż w gruncie rzeczy ogranicza się do powołania rzekomo „dominującego poglądu w orzecznictwie”, a pomija wszechstronnie uzasadnione

⁷ Zob. T. Grzegorzczak, *Kodeks postępowania karnego. Tom I. Artykuły 1-467. Komentarz*, Lex/el., teza 1 do art. 4.

⁸ Zob. M. Cieślak, M. Cieślak, *Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne*, Warszawa 1984, s. 319.

⁹ Zob. A. Zoll, *Kodeks karny. Komentarz. Część ogólna, t. 1: Komentarz do art. 1-116 k.k.*, A. Zoll (red.), Warszawa 2004, tezy 70-82 do art. 1.

¹⁰ Zob. uzasadnienie wyroku SN z 4.04.2000 r., II KKN 335/99, „Prokuratura i Prawo” 2000, nr 9, poz. 1.

¹¹ Por. K. Buchała, A. Zoll, *Polskie prawo karne*, Warszawa 1995, s. 68.

w literaturze poglądy przeciwne¹², znajdujące wsparcie w orzecznictwie, wskazujące, że „w chwili orzekania o dopuszczalności tzw. dozoru elektronicznego konieczne jest m.in. ustalenie, które z kar pozbawienia wolności podlegają wykonaniu i w jakim zakresie, albowiem to suma kar podlegających wykonaniu, a nie suma kar orzeczonych, powinna być rozstrzygająca”¹³. Głosowane orzeczenie pomija zaś przede wszystkim to, że ostatecznie kwestię tę podjął także Sąd Najwyższy¹⁴, wskazując, iż „językowa analiza przedmiotowego przepisu nakazywała wnioskować, że skoro ustawodawca w komentowanym art. 43la § 6 k.k.w. posłużył się zwrotem «ma odbyć kolejno», to znaczy, że odniósł go do kar mających być wykonanymi w przyszłości, a nie do kar już odbytych. Przyjmując zatem, iż tylko jedna kara podlega obecnie wykonaniu i że to tylko ta kara była brana pod uwagę przy wydaniu postanowienia sądu penitencjarnego, należało uznać, że na udzielenie zezwolenia na odbycie kary w systemie dozoru elektronicznego nie miała i nie mogła mieć wpływu kara pozbawienia wolności orzeczona wyrokiem z 9.10.2018 r., która już została przez skazanego odbyta w całości”¹⁵. Podkreślenia wymaga, że Sąd Apelacyjny nie ustosunkował się w uzasadnieniu swojego rozstrzygnięcia nie tylko do rozważań Sądu Najwyższego, lecz także pominął:

– rozważania Sądu Apelacyjnego w Szczecinie, który odrzucił pogląd Sądu Apelacyjnego w Rzeszowie wskazując, iż za *contra legem* należy traktować pogląd, że „o wykonaniu kary pozbawienia wolności poza zakładem karnym w systemie dozoru elektronicznego nie decyduje suma kar, jaka pozostała do odbycia w momencie orzekania w tym przedmiocie, lecz suma kar, jakie skazany kolejno odbywał”¹⁶, wszak z punktu widzenia wykładni systemowej trzeba pamiętać, że treść art. 43la § 6 k.k.w. adresowana jest do sądu penitencjarnego na etapie orzekania o dozorze elektronicznym, który „winien m.in. ustalić, które z orzeczonych wobec skazanego kar pozbawienia wolności, w tym objętych wnioskiem o zezwolenie

¹² Zob. R. Pelewicz, *Rozmiar orzeczonej kary pozbawienia wolności jako przesłanka udzielenia skazanemu zezwolenia na odbycie kary w systemie dozoru elektronicznego*, [w:] SCIENTIA NOBILITAT Rozważania o prawie i jego stosowaniu. Księga Jubileuszowa z okazji 10-lecia Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury, M. Manowska, R. Pawlik (red.), Kraków 2019, s. 679-691.

¹³ Postanowienie SA w Katowicach z 21.03.2017 r., II AKzw 246/17, Legalis/el. nr 1651492.

¹⁴ Wyrok SN z 26.06.2019., IV KK 214/19, Legalis/el. nr 1952926.

¹⁵ Orzeczenie SN zachowuje aktualność pomimo zmiany przez art. 15 pkt 2 ustawy z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 568, ze zm.) treści art. 43la § 6 k.k.w. z dniem 31 marca 2020 r., przez wydłużenie kary pozbawienia wolności wskazanej w tym przepisie do 1 roku i 6 miesięcy

¹⁶ Tak w uzasadnieniu postanowienia SA w Rzeszowie z 5.03.2014 r., II AKzw 82/14, Legalis/el. nr 993414. Podobnie I. Zgoliński, [w:] *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, J. Lachowski (red.), Legalis/el. teza II.2 do art. 43d, który akceptując stanowisko cytowanego judykatu, odwołuje się do zawartej w nim argumentacji.

na dozór elektroniczny, podlegają wykonaniu i w jakim zakresie. Skoro tylko nie-które kary podlegają obecnie wykonaniu, to dopiero ich suma, a nie w ogóle suma kar orzeczonych, może być rozstrzygająca”¹⁷;

– rozważania Sądu Apelacyjnego w Katowicach, który przedstawił pogląd głoszący, że „w chwili orzekania o dopuszczalności tzw. dozoru elektronicznego konieczne jest m.in. ustalenie, które z kar pozbawienia wolności podlegają wykonaniu i w jakim zakresie, albowiem to suma kar podlegających wykonaniu, a nie suma kar orzeczonych, powinna być rozstrzygająca. Stanowisko to jest tym bardziej przekonujące w świetle *ratio legis* art. 75 § 3a k.k., którego podstawą jest wyważenie dolegliwości kary, jaką winien ostatecznie odczuć skazany, w przypadku zarządzenia do wykonania kary warunkowo zawieszanej w kontekście całego przebiegu okresu próby”¹⁸.

Dlatego też uzasadnione było podjęcie tego zagadnienia ponownie¹⁹, gdyż jak wskazuje głosowany judykat, dyskusja nad omawianą kwestią nie jest jeszcze całkowicie zamknięta. Ze względu zaś na wysoce praktyczne znaczenie omawianego zagadnienia uzasadniona jest jego prezentacja, podkreślająca, że efektywna realizacja normatywnego celu każdego instrumentu reakcji karnej na popełniony czyn zabroniony w systemie dozoru elektronicznego (art. 43la § 1 pkt 2 i § 3 w zw. z art. 67 § 1 k.k.w.) nie tylko uzasadnia, lecz wręcz nakazuje organom prowadzącym postępowania karne wykonawcze taką interpretację przepisów, która pozwoli na pełne wykorzystanie możliwości w zakresie wzbudzenia w skazanym odbywającym karę pozbawienia wolności woli kształtowania jego społecznie pożądanych postaw, w szczególności poczucia odpowiedzialności oraz potrzeby przestrzegania porządku prawnego, nawet wówczas, gdy brak jest należytych unormowań formalno-procesowych.

Szanując więc prawo sądu apelacyjnego do prezentowania zapatrywań prawnych opartych na jednozdaniowej konstatacji typu: „Odmienny pogląd prowadziłby do poddawania dozorowi elektronicznemu nawet skazanych na 25 lat pozbawienia wolności, gdy pozostanie im odpowiednio krótki czas do odbycia całej kary, to zaś nie byłoby rozsądne”²⁰, należy poddać pod rozagę tegoż sądu i przypomnieć, że zasada zaufania wywodzona z art. 2 Konstytucji²¹ oznacza, że jednostka ma prawo oczekiwać od władzy (w tym w szczególności władzy

¹⁷ Zob. uzasadnienie postanowienia SA w Szczecinie z 12.09.2012 r., II AKZw 783/12, Legalis/el. nr 577104.

¹⁸ Zob. uzasadnienie postanowienia SA w Katowicach z 21.03.2017 r., II AKZw 246/17, Legalis/el. nr 1651492.

¹⁹ Szerzej zob. R. Pelewicz, *Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 26 czerwca 2019 r., IV KK 214/19, „Kwartalnik Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury” 2020, nr 2 (38), s. 83-93.*

²⁰ Zob. postanowienie SA w Krakowie z 17.10.2013 r., II AKZw 1167/13, KZS 2013, nr 11, poz. 72.

²¹ Dz. U. z 1997 r. Nr 78, poz. 483, ze zm.

sądowniczej, a w realiach głosowanego judykatu – od sądu penitencjarnego i sądu odwoławczego) czytelności, przejrzystości, poszanowania zasad systemowych gwarantujących ochronę praw człowieka i obywatela²², w tym zasady obiektywizmu organów procesowych, gdyż prawo, nie tylko w obszarze jego tworzenia, ale przede wszystkim stosowania, musi odpowiadać określonym standardom, które uczynią je aksjologicznie akceptowalnym (sprawiedliwym)²³. Dodatkowo trzeba zwrócić uwagę, iż realizacja konstytucyjnego prawa do sądu (w tym rzetelnego postępowania sądowego i obiektywizmu)²⁴, zwłaszcza w jego warstwie podmiotowej, jest możliwa tylko wtedy, gdy sąd nie działa arbitralnie²⁵, albowiem brak dowolności i arbitralności w działaniu sądu wyznacza tożsamość konstytucyjną tego organu (i szerzej wymiaru sprawiedliwości) na równi z takimi elementami wskazanymi wprost w art. 45 ust. 1 Konstytucji jak: niezależność, bezstronność i niezawisłość sądu²⁶. Natomiast nierzetelne procedury sądowe, nawet jeśli bezpośrednio nie prowadzą do wyłączenia obowiązywania konstytucyjnego prawa do sądu, a pośrednio do unicestwienia innych praw i wolności konstytucyjnych (np. rzetelnego postępowania sądowego i obiektywizmu), przez fakt naruszenia zaufania, jakie musi wytwarzać rzetelna procedura sądowa, są nieakceptowalne. Prawo do sądu bez sprawiedliwej procedury byłoby w istocie prawem fasadowym²⁷, a tak się dzieje, gdy uzasadnienie postanowienia sprowadza się jedynie do powtórzenia określeń ustawowych i poprzestaje na wskazaniu zastosowanych przepisów, bez wyjaśnienia przyjętego sposobu ich wykładni i zastosowania. Uzasadnienie ma przecież dawać odpowiedź na pytanie dlaczego właśnie tak, a nie inaczej orzeczono i prezentować wszechstronny i komplementarny sposób rozumowania organu, aby można było skontrolować słuszność tego rozumowania i jego zgodność z materiałem dowodowym²⁸.

Przedstawione rozważania, jak sądzę, w sposób wystarczający uzasadniają tezę, iż konkluzja rozstrzygnięcia – bo analiza treści uzasadnienia nie pozwala na użycie zwrotu „wykładnia” – wniosku o udzielenie skazanemu zezwolenia na wykonywanie kary 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności w systemie dozoru

²² Uzasadnienie wyroku TK z 16.01.2006 r., SK 30/05, OTK ZU 2006/A, nr 1, poz. 2.

²³ Zob. D. Kala, *Nowelizacja przepisów o karze łącznej z 20 lutego 2015 r. w świetle paradygmatu racjonalnego prawodawcy*, [w:] *Kary i inne środki reakcji na czyn zabroniony w świetle nowelizacji do Kodeksu karnego z 20 lutego 2015 r.*, J. Majewski (red.), Warszawa 2016, s. 65 i n.

²⁴ Zob. uzasadnienie wyroku TK z 16.01.2006 r., SK 30/05.

²⁵ Zob. D. Kala, *O poszukiwaniu istoty sprawiedliwości w sferze prawa*, „Kwartalnik Sądowy Apelacji Gdańskiej” 2015, nr 2, s. 23.

²⁶ Zob. uzasadnienie wyroku SN z 8.01.2014 r., IV KK 264/13, Lex nr 1428993.

²⁷ Zob. wyrok TK z 31.03.2005 r., SK 26/02, OTK ZU 2005/A, nr 3, poz. 29.

²⁸ Zob. szerzej J. Izydorczyk, *Aspekty formalno-prawne postanowienia o tymczasowym aresztowaniu w nowym kodeksie postępowania karnego*, „Studia Prawno-Ekonomiczne” 2000 r., nr LXI, s. 55-80.

elektronicznego, proponowana przez Sąd Apelacyjny, stanowi nadmierne uproszczenie i jest w istocie niedopuszczalną – bo naruszającą na gruncie art. 43la § 6 k.k.w. funkcję gwarancyjną prawa karnego wykonawczego²⁹ – wykładnią na niekorzyść wskazanego w tym przepisie podmiotu uprawnionego, którym w realiach głosowanego orzeczenia jest skazany odbywający karę 1 roku i 2 miesięcy pozbawienia wolności.

Niezależnie od powyższego należy zwrócić uwagę, że nie tylko niesłusznie Sąd Apelacyjny uznał, iż w „art. 43la § 6 k.k.w. chodzi o sumę orzeczonych kar pozbawienia wolności, a nie o wymiar kary pozostałej do odbycia w czasie orzekania”, ale jednocześnie skoro wobec przyjęcia niespełnienia warunku formalnego, przewidzianego w treści tego przepisu, do udzielenia skazanemu zgody na odbywanie kary w systemie dozoru elektronicznego wnioszek nie mógł zostać uwzględniony, to rozstrzygnięcie sądu odwoławczego przybrało formę niewłaściwej decyzji procesowej. Jak bowiem słusznie zauważono w literaturze, przewidziane w art. 15 § 1 k.k.w. umorzenie postępowania wykonawczego może nastąpić jedynie z przyczyny wyłączającej postępowanie, a więc wyłącznie z dwóch powodów: śmierci skazanego i przedawnienia wykonania kary, a w pozostałym zakresie przepis posługuje się terminem „inna przyczyna wyłączająca postępowanie wykonawcze”, w którym mieścić się mogą także inne okoliczności zaistniałe w toku wykonywania kary, oceniane indywidualnie w danym przypadku³⁰. W tym zakresie, jak zauważa K. Postulski, z uwagi na treść art. 1 § 2 k.k.w. należy sięgnąć do katalogu przeszkód procesowych określonego w art. 17 § 1 k.p.k.³¹. Analogicznie zatem jak w art. 17 § 1 k.p.k., także w art. 15 § 1 k.k.w. chodzi co do zasady o przeszkody procesowe, które uniemożliwiają merytoryczne rozpoznanie sprawy, takie jak: śmierć skazanego, przedawnienie wykonania kary, utrata mocy przez prawomocny wyrok skazujący, powaga rzeczy osądzonej, zawisłość sprawy itp., gdyż istota przeszkody procesowej polega bowiem na tym, że jej zaistnienie w toku postępowania wyklucza merytoryczne rozpoznanie sprawy, czego wyrazem jest decyzja o umorzeniu postępowania³². W konsekwencji w art. 15 § 1 k.k.w. chodzi o warunki procesowe, których istnienie lub brak nie pozwala na przeprowadzenie postępowania wykonawczego jako całości albo konkretnego postępowania incydentalnego, a do takich warunków o charakterze procesowym wyłączających postępowanie w rozumieniu tego

²⁹ Por. J. Giezek, [w:] *Prawo karne materialne. Część ogólna i szczególna*, M. Bojarski, J. Giezek, Z. Sienkiewicz (red.), Warszawa 2020, s. 38.

³⁰ Zob. K. Postulski, *Umorzenie i zawieszenie postępowania wykonawczego*, „Prokuratura i Prawo” 2011, nr 7-8, s. 9; podobnie I. Zgoliński, [w:] *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, J. Lachowski (red.), Warszawa 2015, s. 83.

³¹ Zob. K. Postulski, *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2015, teza 22 do art. 15.

³² Zob. postanowienie SA w Gdańsku z 5.02.2019., II AKz w 88/19, Lex/el. 2772631.

przepisu z pewnością nie sposób zaliczyć warunku udzielenia skazanemu zezwolenia na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, o którym stanowi art. 43la § 6 k.k.w. Jego brak musi wywołać skutek w postaci postanowienia o odmowie udzielenia zezwolenia na odbywanie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego, a nie postanowienia o umorzeniu postępowania w przedmiocie udzielenia zezwolenia³³.

Zasadnie więc Sąd Apelacyjny w Gdańsku nie podzielił prezentowanego przez część judykatury³⁴ i doktryny³⁵ stanowiska, iż brak spełnienia formalnej przesłanki warunkowego zwolnienia określonej w art. 78 k.k. stanowi przyczynę wyłączającą postępowanie w przedmiocie warunkowego zwolnienia w rozumieniu art. 15 § 1 k.k.w. Nawet bowiem jeśli z uwagi na brak elementu ocennego w danym warunku ustawowym można byłoby uznać, że ma on charakter przesłanki formalnej, to z pewnością nie stanowi on przeszkody procesowej w rozumieniu art. 15 § 1 k.k.w. lub art. 17 § 1 k.p.k., która uniemożliwiałaby rozpoznanie sprawy co do istoty. Przeszkoda procesowa to bowiem okoliczność o charakterze ściśle procesowym, a więc wyłączająca w ogóle możliwość przeprowadzenia danego postępowania, a nie okoliczność uniemożliwiająca podjęcie pozytywnej dla skazanego decyzji merytorycznej. Chodzi tu zatem o okoliczność oderwaną od kształtu merytorycznych przesłanek danej decyzji. W przeciwnym razie dochodzi do przemieszania okoliczności stanowiących ustawowe przesłanki danej decyzji incydentalnej oraz okoliczności wyłączających to postępowanie incydentalne³⁶.

W razie więc ustalenia, że nie została spełniona przesłanka określona w art. 43la § 6 k.k.w., sąd penitencjarny powinien wydać postanowienie o odmowie udzielenia zgody na odbycie kary pozbawienia wolności w warunkach dozoru elektronicznego (jak uczynił to Sąd Okręgowy w zaskarżonym postanowieniu), a nie umarzać incydentalne postępowanie o udzielenie zgody na odbycie kary pozbawienia wolności w systemie dozoru elektronicznego na podstawie art. 15 § 1 k.k.w. (jak błędnie orzekł Sąd Apelacyjny w glosowanym orzeczeniu, uchylając zaskarżone postanowienie).

---

³³ Zob. K. Postulski, *Glosa do postanowienia s. apel. z 7.02.2017 r., II AKzw 100/17*, Lex/el. 2017.

³⁴ Tak m.in. postanowienia SA w Lublinie: z 2.12.1998., II AKz 10/98, Lex/el. nr 69581; z 21.01.2009., II AKzw 1101/08, Lex/el. nr 517194. Odmienne postanowienie SA w Katowicach z 10.11.2004 r., II AKzw 858/04, Lex nr 193580.

³⁵ Zob. J. Lachowski, [w:] *Kodeks karny Część ogólna Komentarz*, M. Królikowski, R. Zawłocki (red.), Warszawa 2017, s. 1053.

³⁶ Podobnie postanowienie SA w Katowicach z 10.11.2004., II AKzw 858/04, Lex/el. 193580.

BIBLIOGRAFIA

Literatura

- Buchała K., Zoll A., *Polskie prawo karne*, Warszawa 1995.
- Cieślak M., Cieślak M., *Polska procedura karna. Podstawowe założenia teoretyczne*, Warszawa 1984.
- Giezek J., [w:] *Prawo karne materialne. Część ogólna i szczególna*, M. Bojarski, J. Giezek, Z. Sienkiewicz (red.), Warszawa 2020.
- Grzegorzczuk T., *Kodeks postępowania karnego. Tom I. Artykuły 1-467. Komentarz*, Lex/el., teza 1 do art. 4.
- Izydorczyk J., *Aspekty formalno-prawne postanowienia o tymczasowym aresztowaniu w nowym kodeksie postępowania karnego*, „Studia Prawno-Ekonomiczne” 2000, nr LXI.
- Kala D., *Nowelizacja przepisów o karze łącznej z 20 lutego 2015 r. w świetle paradygmatu racjonalnego prawodawcy*, [w:] *Kary i inne środki reakcji na czyn zabroniony w świetle nowelizacji do Kodeksu karnego z 20 lutego 2015 r.*, J. Majewski (red.), Warszawa 2016.
- Kala D., *O poszukiwaniu istoty sprawiedliwości w sferze prawa*, „Kwartalnik Sądowy Apelacji Gdańskiej” 2015, nr 2.
- Lachowski J., [w:] *Kodeks karny Część ogólna Komentarz*, M. Królikowski, R. Zawłocki (red.), Warszawa 2017.
- Pelewicz R., *Glosa do wyroku Sądu Najwyższego z 26 czerwca 2019 r., IV KK 214/19*, „Kwartalnik Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury” 2020, nr 2 (38).
- Pelewicz R., *Rozmiar orzeczonej kary pozbawienia wolności jako przesłanka udzielenia skazanemu zezwolenia na odbycie kary w systemie dozoru elektronicznego*, [w:] *SCIENTIA NOBILITAT Rozważania o prawie i jego stosowaniu. Księga Jubileuszowa z okazji 10-lecia Krajowej Szkoły Sądownictwa i Prokuratury*, M. Manowska, R. Pawlik (red.), Kraków 2019.
- Postulski K., *Glosa do postanowienia s. apel. z 7.02.2017 r., II AKZw 100/17*, Lex/el. 2017.
- Postulski K., *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, Warszawa 2015, teza 22 do art. 15.
- Postulski K., *Umorzenie i zawieszenie postępowania wykonawczego*, „Prokuratura i Prawo” 2011, nr 7-8.
- Szczygieł G.B., *Zasada poszanowania godności skazanego a przeładunek zakładów karnych*, [w:] *X lat obowiązywania kodeksu karnego wykonawczego*, S. Lelental, G.B. Szczygieł (red.), Białystok 2009.
- Zgoliński I., [w:] *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, J. Lachowski (red.), Legalis/el.
- Zgoliński I., [w:] *Kodeks karny wykonawczy. Komentarz*, J. Lachowski (red.), Warszawa 2015.
- Zoll A., *Kodeks karny. Komentarz. Część ogólna, t. 1: Komentarz do art. 1-116 k.k.*, A. Zoll (red.), Warszawa 2004.

Akty normatywne

- Ustawa z dnia 31 marca 2020 r. o zmianie ustawy o szczególnych rozwiązaniach związanych z zapobieganiem, przeciwdziałaniem i zwalczaniem COVID-19, innych chorób zakaźnych oraz wywołanych nimi sytuacji kryzysowych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2020 r. poz. 568, ze zm.).
- Ustawa z dnia 6 czerwca 1997 r. – Kodeks karny wykonawczy (Dz. U. z 2019 r. poz. 676, ze zm.; dalej: k.k.w.).
- Konstytucja Rzeczypospolitej Polskiej z dnia 2 kwietnia 1997 r. (Dz. U. z 1997 r. Nr 78c, ze zm.).

Orzecznictwo

- Wyrok TK z 31.03.2005 r., SK 26/02, OTK ZU 2005/A, nr 3, poz. 29.
- Wyrok TK z 16.01.2006 r., SK 30/05, OTK ZU 2006/A, nr 1, poz. 2.
- Wyrok SN z 26.06.2019., IV KK 214/19, Legalis/el. nr 1952926.

Wyrok SN z 4.04.2000 r., II KKN 335/99, „Prokuratura i Prawo” 2000, nr 9, poz. 1.
Wyrok SN z 8.01.2014 r., IV KK 264/13, Lex nr 1428993.
Wyrok SA w Katowicach z 26.06.2019 r., IV KK 214/19, Lex nr 3174734.
Postanowienie SA w Lublinie z 2.12.1998 r., II AKz 10/98, Lex/el. nr 69581.
Postanowienie SA w Katowicach z 10.11.2004 r., II AKzw 858/04, Lex nr 193580.
Postanowienie SA w Lublinie z 21.01.2009 r., II AKzw 1101/08, Lex/el. nr 517194.
Postanowienia: SA w Szczecinie z 12.09.2012 r., II AKzw 783/12, Legalis nr 577104.
Postanowienie SA w Krakowie z 17.10.2013 r., II AKzw 1167/13, KZS 2013, nr 11, poz. 72.
Postanowienie SA w Katowicach z 29.01.2014 r., II AKzw 1720/13, Legalis nr 848025.
Postanowienie SA w Rzeszowie z 5.03.2014 r., II AKzw 84/14, Legalis nr 993414.
Postanowienie SA w Katowicach z 21.03.2017 r., II AKzw 246/17, Legalis/el. nr 1651492.
Postanowienie SA w Gdańsku z 5.02.2019 r., II AKzw 88/19, Lex/el. nr 2772631.

Gloss to the judgment of the Court of Appeal in Katowice of 23 February 2021, case no. II AKzw 32/21

SUMMARY

The ruling under review concerns the interpretation of the juridical notions of the executive penal law against the background of the application of the provisions on the execution of a sentence of imprisonment under the electronic surveillance system. It concerns a convict who has been sentenced to more non-cumulative imprisonment sentences, which the convict is to serve consecutively, exceeding in total one year and six months, pointing to the extent of the imposed imprisonment sentence as a prerequisite for granting the convict permission to serve his sentence under the electronic monitoring system. As a result, it affects the scope of application by penitentiary courts of the electronic supervision system in serving the imprisonment sentence.

Key words: execution of an imprisonment sentence, electronic supervision, electronic supervision system, appropriate application of provisions, Penal Code, Executive Penal Code

